

getroffen. Het is mogelijk dat neveneffecten niet meteen tot uiting komen. Het kan wel een generatie duren voordat de genetische gevolgen aan het licht treden.

4. Verdere opmerkingen

Het Comité wil nog de volgende zaken aan de orde stellen:

4.1. Het is het eens met de opvatting dat het beheer en de opslag van radioactief afval een onderwerp is dat alle Lid-Staten aangaat, dus ook Lid-Staten die niet over kernsplijtingsinstallaties beschikken.

4.2. Hoewel thans bekend is hoe dit probleem langs natuurkundige weg moet worden opgelost, moet meer voorrang worden gegeven aan de scheiding van afval via mechanische afstandsbehandeling, zodat de transmutatie van hoogradioactieve afvalstoffen met lange levensduur in kort levende elementen sneller kan verlopen.

4.3. Zijns inziens dient een meer flexibele aanpak van de Lid-Staten bij de definitieve opberging van radioactief afval te worden bevorderd. Niet alle Lid-Staten beschikken over bodemformaties die optimaal geschikt zijn voor definitieve opslag. Zout,

klei en graniet zijn geschikt voor afval van uiteenlopende radioactiviteit, en zelfs complementair. Ongetwijfeld zullen in het voorstel van de Commissie over het vervoer van radioactief materiaal veiligheidsmaatregelen worden opgenomen voor de afvoer van radioactief afval naar de meest geschikte definitieve opslagplaatsen in de Gemeenschap. Ook dienen de wettelijke en economische instrumenten van de Lid-Staten te worden geharmoniseerd.

4.4. Terwijl alle Lid-Staten bezig zijn met de veilige tijdelijke opslag van afvalstoffen, is het onverstandig, het besluit over de vraag hoe hoogradioactief afval met een lange levensduur moet worden opgeborgen, met ten minste 50 of misschien wel 100 jaar op te schorten.

4.5. Het is duidelijk dat de definitieve opberging van radioactief afval een betrekkelijk nieuw gebied is. Het is mogelijk dat nieuwe problemen moeten worden opgelost. Aangezien bepaalde radioactieve afvalstoffen een buitengewoon lange levensduur hebben, zal de benodigde opslagcapaciteit steeds blijven toenemen. Het stemt het Comité daarom tot voldoening dat actief wordt samengewerkt tussen alle landen binnen en buiten de Europese Gemeenschap waar kernsplijting plaatsvindt of die hierbij betrokken zijn. Volledige internationale samenwerking is vereist om mens en milieu tegen de mogelijke effecten van de opslag van radioactief afval te beschermen.

Gedaan te Brussel, 25 oktober 1984.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
G. MUHR

Advies inzake een dertiende verslag over het mededingingsbeleid van de Commissie van de Europese Gemeenschap

(84/C 343/03)

Op 11 april 1984 heeft de Commissie van de Europese Gemeenschap besloten, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen inzake bovengenoemd verslag.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en dienstverlening, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 oktober 1984 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Bagliano.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 220e zitting (vergadering van 25 oktober 1984) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen, bij 5 onthoudingen werd goedgekeurd:

1. Mededingingsbeleid, aanpak

Het Comité stelt met voldoening vast dat het begrip „mededingingsbeleid”, waarop het al vanaf het eerste initiatiefadvies van 30 april 1981 bijzonder had aangedrongen, nu ook bij de Commissie is ingeburgerd: aan deel I van het dertiende verslag heeft zij immers de titel „het mededingingsbeleid in het algemeen” meegegeven.

De huidige problematiek waarmee de concurrentie in de Gemeenschap te kampen heeft, kan niet uitsluitend door een juridische aanpak worden opgelost: hiertoe dienen alle andere, op het verwezenlijken van algemene doelstellingen gerichte beleidsvormen coherent hun bijdrage te leveren. Een mededingingsbeleid moet bovendien dynamisch kunnen evolueren en op de omstandigheden kunnen inspelen. Het is altijd nuttig, deze beginselen in herinnering te brengen.

Om volledig in de logica van deze gedachting te blijven — m.a.w. met het oog op een juiste aanpak van deze problematiek — dienen de voor de toepassing van de artikelen van het Verdrag relevante feiten te worden geïnterpreteerd vanuit een algemene invalshoek, waarbij rekening wordt gehouden met onderling afhankelijke factoren en met al die factoren waardoor de crisis van het ogenblik wordt bepaald (werkloosheid, inflatie, achterstand van de Gemeenschap met betrekking tot bepaalde technologieën en geavanceerde sectoren, hoge rente, bepaalde negatieve factoren als gevolg van de opkomende en toenemende concurrentie vanuit jonge industrielanden).

In de volgorde waarin de onderwerpen in het dertiende verslag worden behandeld, besteedt het Comité in onderhavig advies daarom aandacht aan die problemen welke zijns inziens momenteel het dringendst een oplossing behoeven. Daarbij geeft het zijn eigen beoordeling van de situatie en doet het enkele concrete voorstellen aan de hand.

2. Crisis en concurrentie, nieuwe markten

Op het stuk van crisis en concurrentie wil het Comité als een van de hoofdlijnen van het communautair beleid het streven belichten om nieuwe afzetmogelijkheden, d.w.z. nieuwe markten voor producten van de Gemeenschap, te vinden, waarvan ongetwijfeld positieve effecten op de werkgelegenheid zullen uitgaan.

De bescherming van het concurrentievermogen binnen de Gemeenschap is een doel dat stellig aanleiding geeft tot problemen; een gezonde concurrentie binnen de Gemeenschap kan echter slechts worden gehandhaafd indien ook wordt geijverd voor versterking van de concurrentiepositie van de Gemeenschap in de wereld.

Dit resultaat kan worden verkregen door te zorgen voor nieuwe afzetmogelijkheden voor productie en handel van de Gemeenschap: hiertoe dient een actiever en doortastender beleid inzake externe handelsbetrekkingen te worden gevoerd.

Plaats men de problemen en de betrekkingen tussen de Gemeenschap en de andere grote gebieden in een algemener verband, dan moet volgens het Comité worden gewezen op de positieve aspecten van een minder op de korte termijn gerichte aanpak.

Hierbij dienen de mogelijkheden te worden benut die worden geboden door de ondubbelzinnige tekenen van herstel in de Verenigde Staten. Deze worden hier en daar ook zichtbaar in Europa, waar het onderzoeks- en scholingspotentieel de optimale, prioritaire aandacht van allen verdient.

3. Concurrentie, belastingen en vennootschapsrecht

Het Comité wil in het bijzonder de aandacht vestigen op de belangrijke gevolgen van de fiscale verschillen tussen de Lid-Staten voor de concurrentie.

In dit verband dient niet slechts een actiever harmonisatiebeleid te worden gevoerd, maar moeten waar mogelijk ook op communautair niveau beginselen worden vastgelegd en instrumenten worden geschapen.

Een belangrijke bijdrage hiertoe kan ook worden geleverd door het vennootschapsrecht, dat reeds volgens communautaire maatstaven is uitgewerkt; het Comité spreekt dan ook nogmaals de wens uit dat het statuut voor de Europese vennootschap zo spoedig mogelijk realiteit wordt. In het bijzonder dient de ontwerp-verordening tot instelling van de „Europese groepering tot samenwerking” nu eindelijk te worden goedgekeurd.

4. De Gemeenschap en de internationale organisaties

In het kader van de betrekkingen met OESO, UNCTAD en UNO worden besprekingen gevoerd over zeer belangrijke problemen als internationale investeringen, restrictieve handelwijzen, anti-dumpingpraktijken, exportkartels, openbare aanbestedingen en nieuwe wegen voor internationale samenwerking.

Juist omdat de aanwezigheid van de Gemeenschap als zodanig bij internationale forums waar over deze belangrijke onderwerpen wordt gedebatteerd, van zo'n groot belang is, zou het Comité gaarne zien dat de Commissie uitvoeriger informatie verstrekt en de methode van voorbereidende conferenties invoert.

Ook de conferentie van de Verenigde Naties over de internationale gedragscode voor overdracht van technologie verdient de grootste aandacht van de zijde van alle communautaire Instellingen en dus ook van de economische en sociale kringen.

5. Het dertiende verslag en het ESC — Inventaris

Het dertiende verslag besteedt terecht aandacht aan het Europees Parlement, dat immers aan het eind van zijn mandaatsperiode was. De Commissie geeft een buitengewoon gedetailleerd overzicht van de vragen die de afgelopen jaren door het Parlement zijn gesteld, en geeft aan welke vragen een positieve reactie hebben ontvangen en welke niet. Voorts worden de eigen beslissingen uitvoerig gemotiveerd. Deze methode moet positief worden beoordeeld.

Het Comité acht het dan ook zinvol en gewenst dat eveneens een dergelijke balans wordt opgemaakt van hetgeen de Commissie heeft gedaan met de in zijn adviezen opgenomen aanbevelingen. In elk geval wordt het van belang geacht de aandacht van de Commissie op volgende punten te vestigen:

- a) De invloed van het mededingingsrecht van de Gemeenschap op de nationale rechtspraak.
- Het Comité is ingenomen met de door de Commissie ontwikkelde hoofdlijnen, maar vindt ook dat de rechtstreekse toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag door de nationale rechters er in geen geval toe mag leiden dat het mededingingsrecht van de Gemeenschap in de verschillende Lid-Statens op niet-geharmoniseerde of zelfs uiteenlopende wijze wordt toegepast.
- Het Comité acht het voorts raadzaam, de huidige situatie en de ontwikkeling op het gebied van de nationale wetgevingen inzake mededinging, alsmede de invloed die uitleg en toepassing van de communautaire rechtsregels op de rechtsvoorschriften van de Lid-Statens kunnen hebben, aandachtiger in het oog te houden en de nodige conclusies hieruit te trekken.
- b) Het Comité maant de Commissie tot buitengewone voorzichtigheid bij de door haar geplande verruiming van de mogelijkheden tot indiening van schadeclaims door particulieren, ook al beoordeelt het deze, op grond van de ontraddende werking die ervan uitgaat, positief; de resultaten moeten aan een kritisch onderzoek worden onderworpen. Het gaat er echter vooral om dat duidelijkere voorschriften m.b.t. contracten worden uitgewerkt, mede om te vermijden dat zich in de Lid-Statens een explosie van geschillen voordoet. In ieder geval dient rechtszekerheid als voorwaarde en doel voorop te staan.
- c) Wat het prijsbeleid van ondernemingen in het bank- en verzekeringswezen betreft, moet worden gezegd dat de Commissie heeft voldaan aan het verzoek van het Comité (zie deel IV van het verslag).
- d) Ten aanzien van de gewijzigde versie van het voorstel voor een verordening inzake controle op concentraties kan het Comité zich echter niet verenigen met het standpunt van de Commissie (§ 52 van het rapport) dat in het nieuwe voorstel met zijn advies rekening is gehouden. De in het advies opgenomen voorstellen tot aanvulling en wijziging hebben juist geen gehoor gevonden.
- e) Tot slot stelt het Comité tot zijn spijt vast dat de Commissie al in de inleiding tot het rapport wijst op het belang van het „positieve”, en niet slechts repressieve karakter van het mededingingsbeleid, maar niet ingaat op het verzoek van het Comité om met grotere overtuiging de praktijk van „mededelingen” over specifieke onderwerpen in ere te herstellen (en het niet bij verordeningen voor generieke ontheffingen te laten), alsook die van richtsnoeren om de ondernemingen meer houvast en oriëntatiemogelijkheden te geven. Van de thema's die voor dergelijke „mededelingen” in aanmerking zouden komen, noemt het Comité de gemeenschappelijke ondernemingen (joint ventures) (§ 53—55), die immers van belang zijn voor de versterking van het concurrentievermogen van de Europese industrie en voor de technologische vooruitgang. Daarom dient het bedrijfsleven met spoed een geschikt rechtskader en -instrumentarium te worden geboden.
- f) De bereidheid om het Comité ook in de toekomst te raadplegen over voorontwerpen van verordeningen inzake generieke ontheffingen, moet beslist met voldoening worden geregistreerd.
- g) Met betrekking tot de voorstellen inzake O & O-overeenkomsten en octrooilicenties erkent het Comité dat de Commissie er blijk van heeft gegeven open te staan voor en goed te luisteren naar de standpunten die vanuit de hoek van de sociaal-economische organisaties naar voren werden gebracht.
- h) Het Comité is ingenomen met de ter zake bereikte resultaten en hoopt dat deze vruchtbare samenwerking ook wordt voortgezet met betrekking tot de ontwerp-verordeningen waaraan thans wordt gewerkt.
- Wat dit laatste betreft, wordt aan de ontwerp-verordening betreffende de overeenkomsten inzake de afzet van automobielen herinnerd, waarover het Comité in 1983 een advies heeft

uitgebracht, dat door de Commissie slechts zonder verder commentaar wordt vermeld.

- i) Het Comité is ook voorstander van duidelijker teksten in het belang van de „geadresseerden” — ondernemingen en niet-deskundigen — en in elk geval van een grotere rechtszekerheid.

6. MKB en ambacht

Met betrekking tot het mededingingsbeleid en het MKB stelt het Comité vast dat in het dertiende verslag aan dit belangrijke onderwerp slechts een buitengewoon kort en algemeen hoofdstuk wordt gewijd, terwijl 1983 nog wel tot het Europese jaar van het midden- en kleinbedrijf en het ambacht was uitgeroepen.

Het Comité neemt kennis van de publikatie van de gids inzake mededingingsvoorschriften, die bedoeld is om de kennis van het communautair recht te verbreiden. Het vindt dat de Commissie zich in haar beleid niet moet beperken tot het uitvaardigen van verordeningen inzake generieke ontheffingen, maar ook moet zorgen voor een doeltreffende en flexibele uitvoering van de mededingingsvoorschriften op alle niet door verordeningen geregelde gebieden, waarbij in grotere mate met de reële behoeften van het MKB rekening dient te worden gehouden.

7. Distributie-overeenkomsten

Onder het hoofd „Voornaamste ontwikkelingen in het beleid van de Gemeenschap” op het gebied van concurrentie blijven de distributie-overeenkomsten bovenaan staan.

In het rapport wordt een kort verslag gegeven van een samen met de Franse Regering te Straatsburg (5-6 december 1983) georganiseerd internationaal seminarie, maar concrete informatie vooraf of achteraf is hierover niet verstrekt. Werd met dit seminarie beoogd de verschillen qua organisatie-, handels- en marktstructuren tussen de Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap te beoordelen, dan was dit initiatief op zijn minst aan de late kant.

Ten aanzien van distributie beschikte de Commissie over talrijke en al vaker herhaalde aanwijzingen van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité, maar in de beide verordeningen die de beroemde Verordening nr. 67/67/EEG moeten vervangen, en in de ontwerp-verordening inzake de afzet van automobielen — in het laatste geval tot dusverre — zijn de gedane voorstellen en het grootste gedeelte van de concrete verlangens niet tot uiting gekomen.

Het Europees Parlement heeft altijd aanbevolen — en het Comité is het hiermee volledig eens — het distributieprobleem meer vanuit de economische dan de louter juridische invalshoek aan te pakken; het heeft ook gewezen op het gevaar te veel in detail te treden, en achtte de uitwerking van algemene richtsnoeren wenselijk, mede met het oog op vermindering van het grote aantal niet-behandelde bekendmakingen.

Het Comité heeft ook gewaarschuwd voor het latere gevaar van regelingen per sector, die niet slechts een rechtsgrondslag zouden ontberen, maar ook het communautaire apparaat enorm dreigen te vergroten, waardoor dit niet meer aan zijn eigenlijke taken toekomt, namelijk het houden van toezicht, een flexibele beoordeling en tijdig ingrijpen in geval van misbruik.

Ook in de arresten van het Hof van Justitie, die overigens altijd betrekking hebben op specifieke gevallen en bepaalde sectoren, komt tot uiting dat echte concurrentiedistorsies dienen te worden vermeden; zij moeten worden gezien in de ruimere context van de Gemeenschap die in een steeds scherpere internationale concurrentiestrijd is gewikkeld.

8. Beperking van structurele overcapaciteit

Met betrekking tot de gemeenschappelijke maatregelen tot beperking van structurele overcapaciteit stelt het Comité vast dat de Commissie, uitgaande van de in het twaalfde rapport vastgelegde oriëntaties, er nu toe is overgegaan om dergelijke principes op enkele concrete gevallen van herstructurering toe te passen.

Omdat soms hele sectoren hierbij betrokken zijn en zich buitengewoon ernstige werkgelegenheidsproblemen voordoen, is het positief te zien dat de Commissie tracht een compromis te vinden tussen de grondbeginselen van de concurrentievoorschriften en de absolute noodzaak rekening te houden met de concrete realiteit, waarvan ook overcapaciteit en de noodzaak van herstructurering deel uitmaken.

Het gaat er dus niet slechts om, vast te stellen dat er overcapaciteit is en deze te absorberen, maar ook en vooral de conjuncturele of structurele oorzaken hiervan te analyseren en eventuele besluiten in steeds sterkere mate op een grondige analyse van de hierbij betrokken markten en sectoren te baseren.

Ook in deze gevallen dienen alle beleidsvormen van de Gemeenschap coherent te worden toegepast om de noodzakelijke bijdrage te leveren tot het oplossen en het wegnemen van de oorzaken van specifieke gevallen van structurele overcapaciteit.

9. Sancties

Met betrekking tot het sanctiebeleid van de Commissie stemt het Comité over het geheel genomen in met de richtsnoeren voor het vaststellen van het peil van de sancties; hierbij mag geen zuiver wiskundige methode worden toegepast, maar moet per geval een algemeen juridisch-economisch oordeel worden geveld.

Het Comité merkt voorts op dat de toepassing van het mededingingsrecht niet uitsluitend mag neerkomen op het uitdelen van sancties (o.a. boetes). Het gaat daarentegen meer om een effectief en spoedig herstel van gezonde concurrentieverhoudingen; juridisch betekent zulks dat een overeenkomst die de Verdragsregels schendt, nietig is. Hiernaar moet door de Commissie bij voorrang worden gestreefd.

Waar van kwade trouw van ondernemingszijde sprake is, heeft de Commissie uiteraard het volle recht/de plicht om boetes uit te delen, maar ingeval ondernemingen tijdens de procedure de nodige medewerking hebben verleend, is het gewenst minder strenge criteria aan te leggen. Dit geval doet zich bij voorbeeld voor indien er gegronde twijfel bestaat over de vraag of een overeenkomst binnen het toepassingsgebied van artikel 85.1 valt. Zo lijkt de „ongunstige invloed” op de handel van de Lid-Staten steeds ruimer te worden uitgelegd. Ook hiermee dient rekening te worden gehouden.

Doel van de boete moet zijn, overtreding van de mededingingsregels te voorkomen; op fraude en het veroorzaken van schade zullen eventueel andere sancties staan.

Het Hof van Justitie heeft de hoogte van sommige boetes soms aanzienlijk gewijzigd, niet slechts om zich af te zetten tegen een te streng geachte tendens bij de Commissie, maar omdat het de zaak in een veranderde context en op een later tijdstip behandelde en zo tot een evenwichtiger oordeel kwam.

10. Concurrentievoorschriften in het bank- en verzekeringswezen

Het Comité neemt kennis van het voornemen van de Commissie om de concurrentievoorschriften concreet op het bank- en verzekeringswezen toe te passen.

Reeds in 1981 heeft het Europese Hof van Justitie bevestigd dat banken principieel onder het mededingingsrecht van de Europese Gemeenschap vallen. Bijgevolg dient de Europese Commissie, voor

zover dit wenselijk is, initiatieven op dit gebied te ontplooiën. Nu zij voor bepaalde sectoren (b.v. auto's, bier en aardolie) uitermate gedetailleerde voorschriften heeft uitgevaardigd, dient zij ervoor te zorgen dat ook in de horizontaal in de gehele volkshuishouding aanwezige banksector en in de verzekeringsbranche de mededingingsvoorschriften van de Gemeenschap in acht worden genomen.

Het Comité moedigt de Commissie aan bij haar al aangekondigde streven naar concretere maatregelen, die ervoor moeten zorgen dat ook in deze sector een doeltreffende concurrentie in alle Lid-Staten tot stand komt. Hierbij dient in voldoende mate rekening te worden gehouden met de geldende regels m.b.t. bescherming van spaarders en consumenten en met de aansluiting met het gevoerde economisch en monetair beleid.

Een toenemende concurrentie zou het systeem namelijk beter doen functioneren en zou ook de kosten van de dienstverlening duidelijk terugdringen.

11. Procedure

a) Het Comité stelt tot zijn grote voldoening vast dat een aantal procedurele hervormingen op stapel werd gezet met betrekking tot de controleprocedures, de administratieve briefwisseling, de toegang tot het dossier van de Commissie en de taak van de Raadadviseur-auditeur tijdens hoorzittingen.

Het Comité is voornemens, de uitvoering van deze hervormingen met aandacht te volgen en in een volgend advies een meer gedetailleerd oordeel hierover uit te spreken.

b) Met betrekking tot de functie van het adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities vindt het Comité dat de taak van de regeringsdeskundigen sterk moet worden opgewaardeerd, zodat het mededingingsbeleid van de Gemeenschap in overleg kan worden ontwikkeld. Het eerbiedigen van de adviesfunctie en de concrete erkenning van deze taak, waaraan de Commissie de laatste jaren steeds meer bleek te hechten (mede dank zij het aandringen van het Economisch en Sociaal Comité en het Europees Parlement), vereisen dat beter naar het adviescomité wordt geluisterd en dat een redelijke tijd voor de raadplegingsprocedure wordt uitgetrokken, zonder dat eenstemmigheid of meerderheid van stemmen, waarvan het enige doel is, over een formele en dus schijnbare consensus te beschikken, wordt geforceerd.

Een gestadige verbetering van de adviesprocedure zou de kwaliteit van de werkzaamheden van de

Commissie ten goede komen, de periode van discussie en goedkeuring in de opeenvolgende fasen inkorten en tot een grotere consensus bijdragen. Deze laatste voorwaarde wordt steeds belangrijker voor het verwezenlijken van doelstellingen van het mededingingsbeleid.

12. Steunmaatregelen

Het Comité bekrachtigt nog eens hetgeen in het initiatiefadvies van april 1981 naar voren is gebracht met betrekking tot het verbod van steunmaatregelen en de noodzaak tegelijkertijd opnieuw aandacht te besteden aan interpretatie en toepassing van de regels en de criteria op dit gebied.

Gezien het belang van dit onderwerp wenst het Comité nader in te gaan op enkele problemen en daarbij zijn eigen visie op de situatie te geven.

a) *Steunmaatregelen en economische crisis*

Het Comité maakt er zich zorgen over dat de subsidies, in welke vorm dan ook, qua aantal en qua totaalbedrag steeds verder toenemen. Het heeft daarom waardering voor de toegenomen aandacht en het strikte beleid van de Commissie op dit vlak. Het wijst nog eens op de absolute noodzaak van een verbod van steunmaatregelen die een mentaliteit van „hand ophouden door ondernemingen” nog bevorderen; hierbij wordt immers geld verkwest doordat niet langer tegen de concurrentie opgewassen ondernemingen kunstmatig in leven worden gehouden en ook de concurrentiebereidheid van de ondernemers geringer wordt.

Daarbij merkt het Comité ook op dat het ernstiger vormen aannemende probleem van steunmaatregelen niet slechts wordt veroorzaakt door druk van ondernemingszijde op de overheid, maar fundamenteel moet worden geweten aan het voortduren van de economische crisis.

Bij ontbreken van een industriebeleid van de Gemeenschap en van een programma voor de middellange termijn reageren de Lid-Staten op uiteenlopende wijze op de door de crisis veroorzaakte problemen, hetgeen de concurrentieverhoudingen scheef kan trekken. In deze situatie is het dringend geboden een op de lange termijn afgestemde communautaire structuurstrategie te ontwikkelen.

Steunverlening moet in ieder geval van voorbijgaande aard en degressief, of met een nauwkeurig saneringsprogramma verbonden zijn, en bovendien ten doel hebben het concurrentievermogen van de onderneming duurzaam te herstellen; zij mag daarom niet a priori negatief worden beoordeeld. Een crisissituatie vereist dat het mededingingsbeleid een eigen bijdrage levert om de Europese economie

uit het dal te helpen. Door een realistische en flexibele toepassing van de Verdragsbepalingen dienen in een dergelijke situatie de maatregelen van de Lid-Staten te worden georiënteerd en hieraan beperkingen te worden opgelegd. Het Comité staat achter de manier waarop de Commissie deze problematiek aanpakt, met name omdat de concurrentieverhoudingen door cumulering van steunmaatregelen scheef kunnen worden getrokken.

b) *Criteria en procedures*

Het Comité ziet in dat de Commissie tracht de criteria voor de toelaatbaarheid van bepaalde vormen van steun af te bakenen en de beginselen voor beperking van de reeds voor sommige sectoren vastgelegde steunmaatregelen tot nieuwe sectoren uit te breiden.

De ruime beoordelingsmarge waarover de Commissie beschikt m.b.t. de beoordeling van de toelaatbaarheid van steunprojecten, dient evenwel nauwkeuriger te worden vastgelegd.

Het Comité herinnert nog eens aan het in zijn initiatiefadvies van 30 april 1981 geuite verzoek aan de Commissie, op gezette tijden uitvoerige richtsnoeren uit te vaardigen.

Een grotere doorzichtigheid van de visie van de Commissie zal de vraag naar steun geenszins stimuleren, maar zou de coherentie van de nationale steunmaatregelen met de doelstellingen van het Verdrag wel ten goede komen, doordat wordt vermeden dat onbedoeld ontoelaatbare steunmaatregelen worden meegedeeld, de fase van discussie, controversen en eventueel geschillen met de autoriteiten van de Lid-Staten dikwijls zo lang duurt en de ondernemers in onzekerheid verkeren en onnodig lang moeten wachten. De voorgestelde richtsnoeren zouden nuttige informatie moeten verschaffen omtrent de inhoud van inmiddels fundamenteel geworden begrippen als „communautaire tegenprestatie”, „noodzakelijkheid”, „cumulatie”, enz., en tegelijkertijd de relatie tussen deze begrippen moeten toelichten.

In dit verband is het ook wenselijk dat de procedures worden versneld ten einde te voorkomen dat maatregelen te laat komen of tevergeefs zijn.

c) *Verordeningen*

Het Comité merkt voorts op dat in tegenstelling tot hetgeen onder het mededingingsbeleid ten opzichte van ondernemingen (artikel 85 van het Verdrag) valt, in de zin van artikel 94 van het Verdrag tot dusverre geen enkele verordening is vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 92 en 93, die met de wisselende en onvoorspelbare jurisprudentie en de praktijk meeëvolueren.

Wel acht het Comité het gewenst dat de Commissie aandachtig nagaat of behoefte bestaat aan een of meer verordeningen van de Raad waarmee het bereiken van de noodzakelijke consensus van de Lid-Staten ten aanzien van correcte toepassing van de in de artikelen 92 en 93 neergelegde basisbegrippen wordt bevorderd.

Deze verordeningen zouden ook tot een vermindering van de administratieve belasting van de Commissie kunnen bijdragen doordat de meldingsplicht voor steunprojecten van gering belang (b.v. voor kleine ondernemingen) wegvalt en een aanmeldingsformulier wordt ingevoerd voor steunprojecten, inclusief de steeds talrijker en moeilijk te controleren projecten die door plaatselijke overheidsinstanties worden beheerd.

d) „Innovatie” en „herstructurering”

Het Comité zou ook enkele opmerkingen willen maken over bepaalde problemen — innovatie en herstructurering — waarmee de Commissie te maken heeft gekregen en steeds meer te maken zal krijgen bij de beoordeling van de verenigbaarheid van de door de Lid-Staten aangemelde plannen voor steunmaatregelen.

Zo mag volgens het Comité het begrip „innovatie” niet beperkt worden gezien, maar dient de complexiteit hiervan te worden onderkend.

Als innovatie mogen niet slechts de gevallen van radicale innovatie worden beschouwd die betrekking hebben op nieuwe produkten of produktieprocessen: dit zou de maatregelen tot versnelling van de vernieuwingsdynamiek in topsectoren beperken met het gevaar dat feitelijk traditionele en „rijpe” sectoren worden uitgesloten, waarvan vele zelf innovatieprojecten uitvoeren en stimuleren.

Doel van een communautair innovatiebeleid dat geen afbraak doet aan het mededingingsbeleid, is het innovatieproces te versnellen, waarbij de concrete uitgangssituatie in die sector of in de Lid-Staat op realistische wijze in het oog wordt gehouden. Het is aan de Gemeenschap, het innovatiebeleid van de Lid-Staten te stimuleren; dit beleid is niet noodzakelijk homogeen omdat de omstandigheden per Lid-Staat en per sector uiteenlopen („rijpe” sectoren en geavanceerde sectoren).

Het Comité onderschrijft in het algemeen de gedachtengang van de Commissie t.a.v. de beoordeling van en het toezicht op de mate van herstructurering die een onderneming moet doorvoeren wil de steun toelaatbaar zijn.

Wel moet erop worden gewezen dat bij de beoordeling van de in het kader van controleerbare herstructureringsprogramma's verleende steun om de ondernemingen hun concurrentievermogen op middellange termijn te helpen terugwinnen, in beginsel niet de vraag moet worden gesteld of deze maatregelen bestemd zijn voor ondernemingen in een „rijpe” sector of voor ondernemingen in een topsector: het begrip „mate van herstructurering” is uiteraard relatief en moet naar gelang van de specifieke sector uiteenlopend worden beoordeeld.

Terecht moet hierbij een zekere stringente aanpak worden gevolgd, ten einde er ook in dit geval voor te zorgen dat de betrokken onderneming weer in een stabiele positie komt van waaruit zij gezond en op eigen kracht de concurrentie tegemoet kan treden.

e) *Rechtszekerheid*

Het Comité heeft vernomen dat de Commissie voornemens is, de Lid-Staten verdere aanwijzingen te verstrekken omtrent steunmaatregelen, waarmee zij een striktere controle beoogt; aan de andere kant is het van oordeel dat de ondernemingen in ieder geval een zo groot mogelijke rechtszekerheid behoort te worden geboden.

De rechtszekerheid zou er zeer mee zijn gediend wanneer aanwijzingen worden gegeven ten aanzien van de terugbetaling van illegaal door de Lid-Staten verstrekte steunbedragen, zodat ondernemingen die te goeder trouw handelen, geen schade wordt berokkend.

Een adequate regeling is noodzakelijk geworden sinds de Commissie bepaalde maatregelen van de overheid (zoals deelneming in het bedrijfskapitaal) is gaan beschouwen als steunvormen die aan de concurrentievoorschriften dienen te worden getoetst.

In geen geval mogen steunmaatregelen een negatieve uitwerking op de markt hebben.

Gedaan te Brussel, 25 oktober 1984.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
G. MUHR